

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

**Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου
Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής κι Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ
Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)**

ΥΠΕΘΟΟ 29/09/2025

Α. Π.: 169696 ΕΞ 2025

Απάντηση στο έγγραφο: 167486 ΕΙ 2025

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 1246

ΕΥΔ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΤΤΙΚΗ»

Αρ. Πρωτ.: 2506_2025

Ημερομηνία: 30/09/2025

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος
10563 Αθήνα
Πληροφορίες: Αθανάσιος Παπαηλιού
Τηλέφωνο: 210 3742069
Email: a.papailiou@minfin.gr

**Προς: Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Προγράμματος «Αττική»
Λ. Συγγρού 98-100
Τ.Κ. 11741, Αθήνα**

**Θέμα: Γνωμοδότηση για την ύπαρξη ή μη στοιχείων Κρατικών Ενισχύσεων σε πράξεις
προς ένταξη στην πρόσκληση με τίτλο «Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων
για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας»**

Σχετ: Το από 25/09/2025 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Υπηρεσίας σας (αρ. πρωτ. εισερχομένου ΥΠΕΘΟΟ 167486/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1246/25-09-2025).

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού με το οποίο μας κοινοποιήθηκε, προς γνωμοδότηση αναφορικά με ενδεχόμενη ύπαρξη στοιχείων κρατικής ενίσχυσης, το σχέδιο πρόσκλησης με τίτλο «Ολοκληρωμένα σχέδια τοπικών δράσεων για την αντιμετώπιση της παιδικής φτώχειας», στο οποίο ζητείται η άποψη της Υπηρεσίας αναφορικά με την υπαγωγή ή μη στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων των εν λόγω δράσεων και λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το σχέδιο της πρόσκλησης, αντικείμενο της δράσης αποτελεί η ανάπτυξη ολοκληρωμένων σχεδίων δράσης σε τοπικό επίπεδο για τη στήριξη παιδιών που διατρέχουν ή βιώνουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας.

Σύμφωνα με τη Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2021 για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΟJ L 223 22.06.2021) «κάθε παιδί στην Ευρώπη, το οποίο διατρέχει κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, θα έχει πρόσβαση στις πλέον βασικές

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

υπηρεσίες, όπως η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση». Η στήριξη των παιδιών από τα πρώτα τους βήματα και καθ' όλη την παιδική τους ηλικία μέχρι την ενηλικίωση αποτελεί κεντρικό στόχο για την οικοδόμηση μιας βιώσιμης, ισότιμης, συμπεριληπτικής και ανταγωνιστικής και δίκαιης κοινωνίας.

Τα Ολοκληρωμένα Σχέδια Τοπικών Δράσεων για την Παιδική Φτώχεια συνάδουν με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας και συνδέονται με τις 5 προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας «Εγγύηση για το παιδί (Child Guarantee)», όπως αποτυπώθηκαν και εξειδικεύτηκαν στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΓΓΥΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ». Περαιτέρω ενσωματώνουν πολιτικές που προβλέπονται από το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για τη Μακροχρόνια Φροντίδα.

Σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΓΓΥΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΙ», «παιδιά σε ανάγκη» ορίζονται όλα τα άτομα κάτω των 18 ετών που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Σύμφωνα με τη Σύσταση για την ΕΕΠ, κατά τον προσδιορισμό των παιδιών σε ανάγκη, είναι κρίσιμο να λαμβάνονται υπόψη τα μειονεκτήματα στην πρόσβαση που αντιμετωπίζουν έξι (6) ειδικότερες ομάδες ευάλωτων παιδιών που συμπεριλαμβάνουν: (α) τα άστεγα παιδιά ή τα παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρές στερήσεις αναφορικά με τη στέγαση/ κατοικία, (β) τα παιδιά με αναπηρία, (γ) τα παιδιά που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας, (δ) τα παιδιά με μεταναστευτικό/ προσφυγικό υπόβαθρο και τα παιδιά Ρομά, (ε) τα παιδιά που διαβιούν σε ιδρύματα και (στ) τα παιδιά σε επισφαλείς οικογενειακές καταστάσεις.

Η Ανάπτυξη ενός Ολοκληρωμένου Σχεδίου Τοπικών Δράσεων για την Παιδική Φτώχεια στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης στοχεύει στη δημιουργία ενός ισχυρού τοπικού κοινωνικού δικτύου παιδικής προστασίας που θα συμπεριλαμβάνει τον δήμο, τις υπηρεσίες του (Κέντρα Κοινότητας με τα παραρτήματά τους), τα σχολεία, τα πανεπιστήμια, τους πολιτισμικούς και αθλητικούς φορείς, τις τοπικές επιχειρήσεις, το οικείο Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας (ΚΚΠ), τις Δομές Υγείας (Κέντρα Υγείας, ΤΟΜΥ, κα.) και το οποίο θα βάλει το παιδί στο επίκεντρο, υιοθετώντας και προωθώντας τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Στόχοι της δράσης αποτελούν:

1. Η βελτίωση της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης και της αυτοεκτίμησης παιδιών και εφήβων που προέρχονται από ευάλωτα οικογενειακά περιβάλλοντα.
2. Η ισότιμη και χωρίς περιορισμούς πρόσβαση σε εκπαιδευτικές υπηρεσίες και υποστήριξη σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες.
3. Η ενίσχυση της οικογενειακής συνοχής.

4. Η ελαχιστοποίηση των κινδύνων εκμετάλλευσης, κακοποίησης, βίας, εμπλοκής των παιδιών σε παράνομες πράξεις και απομάκρυνσης από το οικογενειακό τους περιβάλλον με στόχο την πρόληψη της ιδρυματοποίησης.

5. Η ανάπτυξη κοινωνικών, επικοινωνιακών και διαπροσωπικών δεξιοτήτων στο πλαίσιο της προσωπικής ανάπτυξης.

6. Η προώθηση της ισορροπίας των ίσων ευκαιριών και της ενεργούς συμμετοχής στην κοινωνική ζωή χωρίς αποκλεισμούς.

7. Η ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας.

Το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης θα περιλαμβάνει χαρτογράφηση του πληθυσμού αναφοράς και τεκμηρίωση της ομάδας στόχου με αναφορά σε ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά των ωφελούμενων, μεθοδολογία διάγνωσης αναγκών και παρακολούθησης των ωφελούμενων, περιγραφή, τεκμηρίωση και τρόπο υλοποίησης/διαδικασία των προτεινόμενων δράσεων υποστήριξης με πιθανή συνέργεια/συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις που υλοποιούνται, αξιολόγηση της πράξης και τεκμηρίωση της βιωσιμότητάς της μετά τη λήξη της χρηματοδότησης από το ΕΚΤ+ κ.α.

Το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης δύναται να χρηματοδοτήσει τις παρακάτω ενδεικτικά δράσεις/υπηρεσίες:

- Δημιουργία μητρώου ωφελούμενων παιδιών που έχουν ανάγκη, και παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο για την έγκαιρη αναγνώριση και παρέμβαση.
- Κοινωνική εργασία για την πρόληψη, αναγνώριση της παιδικής κακοποίησης.
- Ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη/συμβουλευτική των ωφελούμενων.
- Συμβουλευτικές υπηρεσίες υποστήριξης της οικογένειας.
- Υπηρεσίες υγείας, π.χ. λογοθεραπεία, εργοθεραπεία κλπ, συμπληρωματικά με τα υπάρχοντα προγράμματα του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας που αφορούν στην πρώιμη παιδική παρέμβαση.
- Υποστήριξη σε θέματα εκπαίδευσης, πχ. φροντιστήρια, παρακολούθηση μαθημάτων ξένων γλωσσών κλπ.
- Δημιουργική απασχόληση παιδιών και συμμετοχή σε ψυχαγωγικές, αθλητικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, π.χ. αθλητισμός, μουσική, χορός, τέχνες κλπ.
- Συμμετοχή σε συμπεριληπτικές δράσεις ένταξης με παιδιά διαφόρων ομάδων (παιδιά με αναπηρία, Ρομά, ΠΤΧ κλπ).

- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινότητας σχετικά με την προστασία των παιδιών και πρόληψη της κακοποίησης και της παραμέλησής τους.
- Διασύνδεση με τα προγράμματα στεγαστικής συνδρομής, στα οποία συμμετέχει ο εκάστοτε Δήμος αλλά και οι συνεργαζόμενοι φορείς, στις περιπτώσεις παιδιών και των οικογενειών τους που διαβιούν σε επισφαλείς συνθήκες.

Για την υλοποίηση των ανωτέρω υπηρεσιών θα απαιτηθεί προσωπικό συναφών ειδικοτήτων, όπως ενδεικτικά, κοινωνικός/ή λειτουργός, ψυχολόγος, ειδικός παιδαγωγός, διοικητικός υπάλληλος κλπ.

Για την υλοποίηση και παρακολούθηση της δράσης θα αναπτυχθεί, με ευθύνη του δικαιούχου, ηλεκτρονική πλατφόρμα στην οποία θα καταχωρείται το εξατομικευμένο σχέδιο κάθε ωφελούμενου ανηλίκου, κάθε ενέργεια στο πλαίσιο αυτού, τα στοιχεία των παρόχων υπηρεσιών μέσω voucher και κάθε αποδεικτικό στοιχείο για την παροχή των υπηρεσιών, καθώς και λοιπές ενέργειες, πχ. ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης που υλοποιούνται στο πλαίσιο της πράξης.

Η πράξη θα πρέπει επίσης να διασυνδεθεί με το υπό διαμόρφωση πληροφοριακό σύστημα που παρακολουθεί τις δράσεις της εγγύησης για το παιδί (ενδεικτικά αναφέρεται ότι η συστημική ενημέρωση περιλαμβάνει ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες, απορροφητικότητα, ορισμός χειριστή, ωφελούμενους, διάρκεια προγράμματος κλπ).

Ωφελούμενα άτομα ορίζονται τα βρέφη, νήπια, παιδιά και έφηβοι που δεν έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους, τα οποία διατρέχουν ή βιώνουν αυξημένο κίνδυνο φτώχειας και οι οικογένειες αυτών που διαβιούν στον οικείο δήμο (δικαιούχο της πράξης) .

Ενδεικτικές κατηγορίες ωφελούμενων: παιδιά φτωχών νοικοκυριών ή χαμηλής κοινωνικοοικονομικής κατάστασης, άστεγα παιδιά που ζουν σε καταυλισμούς/οικισμούς Ρομά, ή παιδιά σε επισφαλή οικογενειακή κατάσταση ή από οικογένειες με γονείς που χρειάζονται στήριξη (ενδεικτικά: με σοβαρές / χρόνιες ασθένειες, προβλήματα ψυχικής υγείας, ΑμεΑ, με ιστορικό εξάρτησης από ουσίες, φυλακισμένους), παιδιά μεταναστών/προσφύγων, παιδιά υπό εναλλακτική φροντίδα.

Η υλοποίηση της πράξης θα έχει διάρκεια έως 36 μήνες από την στιγμή της έναρξης.

Ο μέγιστος προϋπολογισμός δράσης κάθε δυνητικού δικαιούχου - Δήμου ανέρχεται σε 500.000,00€, με εξαίρεση τον Δήμο Αθηναίων για τον οποίο ο μέγιστος προϋπολογισμός δράσης ανέρχεται σε 800.000,00€. Στις περιπτώσεις προτάσεων που ο προϋπολογισμός τους υπερβαίνει το ανωτέρω αναφερόμενο μέγιστο ποσό χρηματοδότησης, ο δικαιούχος θα πρέπει να προσκομίσει απόφαση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου του, που τον δεσμεύει ρητά για την κάλυψη του υπερβάλλοντος ποσού.

Κατά την αξιολόγηση των προτάσεων ως προς την αναγκαιότητα υλοποίησης της Πράξης λαμβάνεται υπόψη η βαθμολογία Δείκτη Αποστέρησης του κάθε Δήμου Περιφέρειας Αττικής, σύμφωνα με την μελέτη που έχει συντάξει το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Αττικής (Συνοδευτικό Υλικό Πρόσκλησης).

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων με την πρόσκληση ανέρχεται σε 3.930.600,00€.

Δυνητικοί δικαιούχοι είναι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α' Βαθμού (Δήμοι) ή τα νομικά πρόσωπα αυτών.

2. Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

3. Στο σημείο 17 της ανωτέρω Ανακοίνωσης (2016/C262/01) αναφέρεται ότι, «το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση όπου το Δημόσιο ενεργεί «ασκώντας δημόσια εξουσία» ή όταν οι δημόσιες οντότητες ενεργούν «υπό την ιδιότητά τους ως δημόσιες αρχές». Μια οντότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι ενεργεί ασκώντας δημόσια εξουσία σε περίπτωση που η εν λόγω δραστηριότητα εμπίπτει στις ουσιαστικές λειτουργίες του κράτους ή συνδέεται με αυτές λόγω της φύσεως, του αντικειμένου και των κανόνων στους οποίους υπόκειται. Σε γενικές γραμμές, εκτός των περιπτώσεων όπου το οικείο κράτος μέλος έχει αποφασίσει να εισαγάγει μηχανισμούς της αγοράς, οι δραστηριότητες που εκ της φύσεώς τους

εμπίπτουν στα προνόμια δημόσιας αρχής και ασκούνται από το κράτος δεν συνιστούν οικονομικές δραστηριότητες».

4. Σύμφωνα με το σημείο 196 της Ανακοίνωσης (2016/C262/01), «Η Επιτροπή σε ορισμένες από τις αποφάσεις της έκρινε ότι, λόγω ειδικών περιστάσεων των υποθέσεων, το μέτρο είχε καθαρά τοπικό αντίκτυπο και κατά συνέπεια δεν επηρέαζε καθόλου τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Στις εν λόγω υποθέσεις η Επιτροπή διαπίστωσε, συγκεκριμένα, ότι ο δικαιούχος παρείχε αγαθά ή υπηρεσίες σε μια περιορισμένη περιοχή ενός κράτους μέλους και ήταν απίθανο να προσελκύσει πελάτες από άλλα κράτη μέλη, και ότι δεν μπορούσε να προβλεφθεί ότι το μέτρο δεν θα είχε παρά οριακές επιπτώσεις στις συνθήκες των διασυνοριακών επενδύσεων ή της εγκατάστασης». Τα κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη κατά την εξέταση του τοπικού χαρακτήρα ενός μέτρου περιλαμβάνουν κατά κύριο λόγο τα εξής:

α) η δραστηριότητα του δικαιούχου αφορά την παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε περιορισμένη γεωγραφική ζώνη επιρροής εντός ενός κράτους μέλους,

β) η δραστηριότητα του δικαιούχου, σε συνδυασμό με τον τοπικό χαρακτήρα και τη γεωγραφική θέση της, δείχνει να απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε τοπικούς αποδέκτες λαμβάνοντας υπόψη το είδος και τα ειδικά (εγγενή) χαρακτηριστικά της δραστηριότητας, τον αριθμό και τον τόπο κατοικίας των χρηστών/πελατών του προϊόντος/υπηρεσίας, καθώς και το αμελητέο ποσοστό των πελατών από άλλα κράτη μέλη και

γ) η κρατική χρηματοδότηση της δραστηριότητας θα έχει αμελητέο αντίκτυπο στις αγορές και τους καταναλωτές, καθώς δεν προβλέπεται ότι θα προσελκύσει επενδυτές από άλλα κράτη μέλη που θα θελήσουν να εγκατασταθούν στην εν λόγω περιοχή, για να παρέχουν τη δραστηριότητα αυτή.

Προκειμένου να αξιολογήσει εάν, στην περίπτωση της κρατικής χρηματοδότησης μιας δραστηριότητας, συντρέχουν τα προαναφερθέντα κριτήρια, οπότε δεν επηρεάζεται το ενδοεθνικό εμπόριο, η Επιτροπή έχει εξετάσει τις παρακάτω παραμέτρους:

- Την περιορισμένη περιοχή εντός του κράτους μέλους όπου δραστηριοποιείται η επιχείρηση και τον μικρό πληθυσμό της περιοχής αυτής (εν προκειμένω, ποια περιοχή θα καλύπτει το έργο και ο πληθυσμός αυτής).
- Αν η δραστηριότητα του δικαιούχου απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε τοπικούς πελάτες, λαμβάνοντας υπόψη το είδος και τα ειδικά (εγγενή) χαρακτηριστικά (π.χ. γλώσσα) της δραστηριότητας, τον αριθμό και τον τόπο κατοικίας των χρηστών/πελατών του προϊόντος/υπηρεσίας, καθώς και το αμελητέο ποσοστό των πελατών από άλλα κράτη μέλη.

- Τον σκοπό του μέτρου που πρέπει να είναι άλλος από την αύξηση των δραστηριοτήτων του δικαιούχου (γιατί τότε θα μπορούσε να προσελκύσει επενδυτές από άλλα κράτη μέλη).
- Τυχόν ενδείξεις για ενδιαφέρον επενδυτών από άλλα κράτη μέλη να παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες/προϊόντα.
- Την κατάσταση της σχετικής αγοράς εν γένει (τοπική και όχι διεθνής) τόσο για τον δικαιούχο όσο και για τους ανταγωνιστές του και την κατάσταση του δικαιούχου (κύκλος εργασιών, δυναμικότητα υποδομών, μερίδιο αγοράς).
- Το χαμηλό ποσό της κρατικής χρηματοδότησης.

5. Ωστόσο, σύμφωνα με τα σημεία 189-192 της ως άνω Ανακοίνωσης, όταν ένα πλεονέκτημα χορηγείται σε επιχείρηση που δραστηριοποιείται σε αγορά ανοικτή στον ανταγωνισμό, καταρχήν θεωρείται ότι νοθεύει τον ανταγωνισμό και ότι είναι ικανό να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, ακόμη και όταν η επιχείρηση παρέχει μόνον τοπικές ή περιφερειακές υπηρεσίες και δεν παρέχει καμία υπηρεσία εκτός της χώρας προέλευσης (π.χ. ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες, προγράμματα εκπαίδευσης, υποστήριξης και συμβουλευτικής των οικογενειών ή/και των φροντιστών κ.λπ), καθώς επιχειρήσεις άλλων κρατών-μελών θα μπορούσαν ενδεχομένως να ενδιαφερθούν να παράσχουν αυτές τις τοπικές υπηρεσίες (και μέσω του δικαιώματος εγκατάστασης).

Επομένως, ο τοπικός χαρακτήρας ενός μέτρου κρατικής χρηματοδότησης προς μία επιχείρηση, εάν μπορεί με βάση τις προβλέψιμες συνέπειές του να επηρεάσει τις ενδοενωσιακές συναλλαγές, αξιολογείται κάθε φορά *ad hoc*, προκειμένου να διευκρινιστεί εάν η χρηματοδότηση αποτελεί κρατική ενίσχυση.

Για τις Πράξεις που δύναται να τεκμηριωθεί ότι οι δυνητικοί Δικαιούχοι παρέχουν τις υπηρεσίες τους σε περιορισμένη γεωγραφική ζώνη και είναι απίθανο να προσελκύσουν πελάτες από άλλα κράτη μέλη, καθώς οι παρεχόμενες υπηρεσίες απευθύνονται στον τοπικό πληθυσμό, επειδή οι υπηρεσίες από τη φύση τους απευθύνονται στους ανθρώπους που κατοικούν στη γύρω περιοχή (π.χ. λόγω της γλώσσας ή/και της περιορισμένης δυναμικότητας των εκάστοτε δομών/υπηρεσιών, καθώς και του μικρού αριθμού των χρηστών/ωφελουμένων οι οποίοι προέρχονται από τον τοπικό πληθυσμό), τότε δύναται να υποστηριχθεί ότι η χρηματοδότηση των εν λόγω δράσεων δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

6. Εναλλακτικά, στην περίπτωση που το σύνολο των δράσεων της υπό εξέταση πρόσκλησης ανατεθούν σε ανάδοχο/ους ο/οι οποίος/οι θα επιλεγούν μέσω ανοικτής δημόσιας διαγωνιστικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου περί ανοικτής, διαφανούς,

αμερόληπτης και άνευ όρων διαδικασίας (ίση μεταχείριση υποψηφίων αναδόχων, διαφάνεια, δημοσιότητα της διαδικασίας, αναλογικός χαρακτήρας του ανταλλάγματος του αναδόχου, αρχή του πραγματικού ανταγωνισμού, αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης υπηρεσιών που παρέχονται από ανάλογους φορείς του εξωτερικού) και ο δικαιούχος δεν παρακρατεί κανένα ποσό (π.χ. για διαχειριστικά κόστη, προμήθεια εξοπλισμού ή άλλες δαπάνες), τότε δεν θεωρείται ότι χορηγείται κάποιο οικονομικό πλεονέκτημα, και κατά συνέπεια δεν προκύπτουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων για τον δικαιούχο και τους αναδόχους.

Για τους ωφελούμενους της Πρόσκλησης δεν τίθενται ζητήματα κρατικών ενισχύσεων καθώς αυτοί αποτελούν φυσικά πρόσωπα.

7. Στην περίπτωση κατά την οποία δεν δύναται να τεκμηριωθούν από την αρμόδια ΕΥΔ τα ανωτέρω, τότε η εκάστοτε πράξη δύναται να υλοποιηθεί στο πλαίσιο των προβλεπόμενων περι Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ).

Σύμφωνα με τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, οι δημόσιες αρχές μπορούν να οργανώνουν και να χρηματοδοτούν τις ΥΓΟΣ όπως επιθυμούν, υπό τον όρο ότι οι σχετικές αντισταθμίσεις που χορηγούν δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο για την εκπλήρωση της αποστολής της ΥΓΟΣ με οικονομικά αποδεκτούς όρους, ήτοι προσδιοριζόμενες με αντικειμενικότητα και διαφάνεια, σύμφωνα με το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.

Στην περίπτωση ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης, υπό την μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας ΥΓΟΣ/ΚΥΚΩ και για συγκεκριμένες κατηγορίες κοινωνικών υπηρεσιών εφαρμόζεται η Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 (2012/21/ΕΕ) σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ και αφορούν κρατικές ενισχύσεις που εξυπηρετούν κοινωνικές ανάγκες όσον αφορά τη μακροχρόνια υγειονομική περίθαλψη, τη μέριμνα του παιδιού, την πρόσβαση και επανένταξη στην αγορά εργασίας, την κοινωνική στέγη, καθώς και την περίθαλψη και την κοινωνική ένταξη ευάλωτων ομάδων ή ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2832/2023 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2023, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος. Ο όρος «κοινωνική ένταξη ευπαθών ομάδων» του άρθρου 2 παράγραφος 1 στοιχείο (γ) της ανωτέρω Απόφασης της Επιτροπής (2012/21/ΕΕ) παρέχει στα κράτη μέλη την αναγκαία ευελιξία να περιλαμβάνουν, σύμφωνα με τις ανάγκες του κάθε κράτους μέλους, διάφορους τύπους υπηρεσιών με αποδέκτες εκείνες τις κοινωνικές ομάδες που τις έχουν μεγαλύτερη ανάγκη.

Σημειώνεται ότι η χρήση του πλαισίου για τις ΥΓΟΣ θεωρείται ότι, για ασφάλεια δικαίου, πρέπει να πραγματοποιηθεί και στις περιπτώσεις που ένας Δήμος υλοποιεί μια Πράξη σε συνεργασία με

άλλους φορείς, οι οποίοι δεν έχουν επιλεγεί μέσω ανοικτής δημόσιας διαγωνιστικής διαδικασίας, σύμφωνα με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου περί ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαδικασίας.

8. Όσον αφορά στους τυχόν αναδόχους, προκειμένου να μην τεθούν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων, πρέπει οι προμήθειες/υπηρεσίες/εργολαβίες, να πραγματοποιηθούν μέσω ανοικτής, διαφανούς, αμερόληπτης και άνευ όρων διαγωνιστικής διαδικασίας, με βάση τις διατάξεις της ισχύουσας εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών.

9. Βάσει των παραπάνω και δεδομένου ότι δεν είναι σαφές το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο δύναται να εμπίπτουν οι προτεινόμενες πράξεις, πρέπει στο διατακτικό της Πρόσκλησης να περιληφθεί ευρύ θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων και ανταγωνισμού σύμφωνα με το οποίο δύναται να εξεταστούν οι υποβαλλόμενες προτάσεις.

10. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω αναφερόμενα, επισημαίνεται ότι στο αναφερόμενο στο προοίμιο (έχοντας υπόψη), του υπό εξέταση σχεδίου Πρόσκλησης θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με το οποίο δύναται να εξεταστούν οι υποβαλλόμενες προτάσεις, πρέπει να προστεθούν:

- Η Απόφαση της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011 για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος (2012/21/ΕΕ),
- Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος (2012/C8/02),
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 2832/2023 της Επιτροπής της 25ης Απριλίου 2012 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος.

Στο κεφάλαιο 4 «Οδηγίες υποβολής αιτήσεων» του σχεδίου πρόσκλησης συστήνεται να προστεθούν οι παρακάτω διευκρινίσεις σχετικά με τα έγγραφα που πρέπει να προσκομισθούν, για την εκπλήρωση των όρων και προϋποθέσεων του θεσμικού πλαισίου των ΥΓΟΣ:

«Για δράσεις που εξετάζονται στο πλαίσιο των Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ) πρέπει να προσκομιστεί στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση έκθεση τεκμηρίωσης που περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- Τον πάροχο της ΥΓΟΣ.
- Την τεκμηρίωση της συγκεκριμένης ΥΓΟΣ. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι για να τεκμηριωθεί μια δράση ως ΥΓΟΣ πρέπει να αποδεικνύεται ότι: α) απευθύνεται σε πολίτες και αποβλέπει στο συμφέρον του κοινωνικού συνόλου, β) εξυπηρετεί κοινωνικές ανάγκες και γ) παρέχεται σε συνθήκες έλλειψης ή μη ικανοποιητικής ανάπτυξης της σχετικής αγοράς.
- Αναλυτική περιγραφή της παρεχόμενης υπηρεσίας και όλων των επιμέρους σταδίων παροχής της, καθώς και περιγραφή των τελικών «παραδοτέων» της παρεχόμενης υπηρεσίας (με στοιχεία προβλέψεων είδους υπηρεσιών και ποσοτήτων, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατόν).
- Τη χρονική διάρκεια ανάθεσης της ΥΓΟΣ, λαμβάνοντας υπόψη και το αντίστοιχο κανονιστικό πλαίσιο καθορισμού της (Απόφαση ΥΓΟΣ ή Ανακοίνωση ΥΓΟΣ).
- Τη γεωγραφική περιοχή που συνδέεται με την ΥΓΟΣ.
- Χρηματοοικονομική ανάλυση για τον προσδιορισμό της αντιστάθμισης που χορηγείται για την παρεχόμενη ΥΓΟΣ που περιλαμβάνει τις ακριβείς παραμέτρους που ελήφθησαν υπόψη για τον προσδιορισμό της χορηγούμενης αντιστάθμισης καθώς και περιγραφή του μηχανισμού ελέγχου της υπεραντιστάθμισης. Η αντιστάθμιση πρέπει να περιορίζεται στο μέτρο του αναγκαίου για την κάλυψη του συνόλου ή μέρους των δαπανών που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση υποχρέωσης παροχής της καθορισμένης Υ.Γ.Ο.Σ., λαμβανομένων υπόψη των τυχόν σχετικών εσόδων και ενός εύλογου κέρδους. Εφόσον η χρηματοοικονομική ανάλυση που συνοδεύει το έργο προβλέπει ποσοστό κέρδους, αυτό θα θεωρείται εύλογο εφόσον δεν υπερβαίνει το σχετικό διατραπεζικό επιτόκιο συν 100 μονάδες βάσης. Το σχετικό διατραπεζικό επιτόκιο είναι εκείνο του οποίου η λήξη και η διάρκεια αντιστοιχούν στη λήξη και τη διάρκεια της πράξης ανάθεσης. Η αντιστάθμιση για την παρεχόμενη Υ.Γ.Ο.Σ. θα αφορά αποκλειστικά στο καθαρό κόστος της παροχής της υπηρεσίας, όπως αυτό προέκυψε από την σχετική χρηματοοικονομική ανάλυση και με βάση τα οριζόμενα στο κατά περίπτωση εφαρμοζόμενο θεσμικό πλαίσιο των ΥΓΟΣ».

Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση

συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων»:

- Μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού.
- Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με αρ. πρωτ. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του σχεδίου Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, έγγραφο το οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ-ΧΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ

Ευάγγελος Στουραϊτης

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Γραφείο Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
- Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης
- ΕΥΚΕ - ΧΕ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

